August Strindberg

Påsk [1901]

Stockholm. C. & E. Gernandts Förlags-Aktiebolag. 1901.

Påsk har spelats mycket i Sverige. Pjäsen har ett behändigt omfång med en enda rumsdekoration och kort rollista. Men, påpekar Gunnar Ollén: ”Regimässigt är *Påsk* en farlig pjäs”. Det bekräftas av den tidiga scenhistorien.

Påsk fick sin urpremiär 1901 i Frankfurt am Main i Tyskland. Premiären, som väckte mycket diskussioner och ”stridiga omdömen”, uppmärksammades bla i *Stockholms-Tidningen* som då också gav sina läsare en redogörelse för handlingen.

Den svenska premiären ägde rum på Dramatiska Teatern som matinéförställning skärtorsdagen den 4 april samma år. Salongen var inte fullsatt men publiken var...
– Läs mer om verket här

Det avbildade exemplaret tillhör Kungl. biblioteket.

Tillgängliggjord i samarbete med Dramawebben.

Detta verk är fritt från kända upphovsrättsliga restriktioner. Vid användning ber vi att du hänvisar till Kungl. biblioteket och Litteraturbanken.se.

Ytterligare information om upphovsrätt för detta verk finns hos Litteraturbanken:
https://lb.se/författare/StrindbergA/titlar/Påsk/faksimil?om-boken

Permanent länk (URN):
https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lb-lb999200135-faksimil

AUGUST · STRINDBERG

PÅSK

C & E · GERNANDTS FÖRLAGS · AKTIEB ·

Iduns Kungl. Hofboktr. Stockholm.

AUGUST STRINDBERG

PÅSK

AUGUST STRINDBERG

PÅSK

STOCKHOLM
C. & E. GERNANDTS FÖRLAGS-AKTIEBOLAG

STOCKHOLM 1901
IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI

PERSONER

FRU HEYST.

ELIS, hennes son, fil. kandidat, lärare.

ELEONORA, hennes dotter.

KRISTINA, Elis trolofvade.

BENJAMIN, gymnasist.

LINDKVIST.

SCENERI

(för alla akterna)

Hela förgrunden utgör en glasveranda på nedra botten, inredd till boningsrum. I midten en stor dörr ut till trädgårdssqvare med staket och grind till gatan. På andra sidan gatan, som jämte huset ligger på en höjd, synes ett lågt staket till en trädgård som sluttar ned mot staden. Fonden föreställer denna trädgårds trädtoppar i vårgrönska. Däröfver synes ett kyrktorn och en monumental husgafvel.

Glasfönsterna i verandan, som upptager hela scenens bredd, äro försedda med gardiner af ljusgul blommig kretong och kunna skjutas för. En väggspegel hänger på en fönsterpost till vänster om dörren, nedanför spegeln är en datumvisare.

Till höger om fonddörren ett stort skrifbord med böcker, skrifdon och telefon. Till vänster om fonddörren ett matbord, glimmerkamin, skänk. Till höger i första planet ett sybord med lampa.

Därbredvid två länstolar. I taket nedhängande taklampa.

Utanför på gatan är en gaslykta med Auerbrännare.

Till vänster i verandan är en dörr till våningen; till höger är dörr till köket.

Handlingen i våra dagar.

FÖRSTA AKTEN

Skärtorsdag

Musiken före denna akt:

HAYDN:

Sieben Worte des Erlösers.

Introduction: *Maestoso Adagio.*

(En solstråle faller snedt in i rummet från vänster och råkar en af stolarne vid sybordet. På den andra obelysta stolen sitter Kristina och träder band i ett par hvita nystrukna jalusier. Elis kommer in i uppknäppt vinteröfverrock, bärande en stor bunt handlingar, dem han lägger på skrifbordet. Därpå tar han af sig öfverrocken och hänger den till vänster.)

ELIS.

God middag, min vän!

KRISTINA.

God dag, Elis!

ELIS *(ser sig omkring).*

Innanfönsterna ur; golfvet skuradt, rena gardiner . . . ja, det är vår igen! Och de ha huggit upp isgatan, och sälgen blommar nere vid ån . . . ja, det är vår . . . Och jag får hänga upp vinterrocken . . . vet du, den är så tung *(väger rocken i handen)* som om den supit in alla vinterns mödor, ångestens svett och skolans dam . . . Åh!

KRISTINA.

Och du har skollof nu!

ELIS.

Påsklof! Fem sköna dagar att njuta, att andas, att glömma! *(Räcker Kristina handen och sätter sig sedan i länstolen.)* Nej, se solen har kommit igen . . . han gick bort i november, jag minns dagen, då han försvann bakom bryggeriet snedt öfver gatan . . . Åh, denna vinter! Denna långa vinter!

KRISTINA
(med en gest åt köksdörren).

Tyst! tyst! tyst!

ELIS.

Jag skall vara tyst, och jag skall vara glad, att det är öfverståndet . . . Ah, den goda solen . . . *(Han gnuggar händerna och låtsas duscha sig)* jag vill bada mig i solsken, tvätta mig i ljus efter all denna mörka smuts . . .

KRISTINA.

Tyst! tyst!

ELIS.

Vet du, jag tror, att friden återvänder och att olyckorna tröttnat . . .

KRISTINA.

Hvarför tror du det?

ELIS.

Jo, äfven därför, att, när jag gick förbi domkyrkan nyss, kom en hvit dufva flygande; hon slog ned på trottoaren och fällde en kvist, som hon bar i näbben, alldeles framför mina fötter.

KRISTINA.

Såg du, hvad det var för en kvist?

ELIS.

Oliv kunde det inte gärna vara, men jag tror, att det var fridstecknet, och jag erfar just nu ett saligt, soligt lugn . . . Hvar är mor?

KRISTINA *(gest åt köket).*

I köket!

ELIS *(tyst, sluter ögonen).*

Jag hör att det är vår! Jag hör, att innanfönsterna äro ute — Vet du hvad jag hör det på? — På vagnarnas hjulbössor mest . . . men hvad är det? Bofinken slår! Och de hamra på varfvet och det luktar oljefärg från ångbåtarne, från den röda mönjan.

KRISTINA.

Kan du förnimma det ända hit?

ELIS.

Hit? Det är sant, vi äro här, men jag var där, däruppe i norr, där vårt hem ligger . . . Hur ha vi kommit till denna förfärliga stad, där alla människor hata hvarandra och där man alltid blir ensam? Ja, det var brödet, som visade vägen . . . men bredvid brödet lågo olyckorna: fars brottsliga handling och lilla systers sjukdom; — Säg, vet du, om mor fått besöka far i fängelset?

KRISTINA.

Jag tror till och med att hon varit där i dag!

ELIS.

Hvad sa hon?

KRISTINA.

Ingenting; hon talte om annat!

ELIS.

Ett är dock vunnet: efter domen kom vissheten och ett eget lugn, sedan tidningarne tystnat med redogörelserna. Ett år har gått; om ett år är han ute, och så få vi börja om.

KRISTINA.

Jag beundrar din tålighet i lidandet.

ELIS.

Gör icke det! beundra ingenting hos mig, ty jag äger bara fel! Nu vet du det! Ack! att du ville tro det!

KRISTINA.

Om du lede för egna fel, men det är ju för andras!

ELIS.

Hvad är det du syr på?

KRISTINA.

Det är köksjalusierna, kära du!

ELIS.

Det ser ut som en brudslöja . . . I höst, Kristina, blir du min brud, icke sant?

KRISTINA.

Jo, men låt oss tänka på sommarn först!

ELIS.

Ja sommaren! *(Tar upp en check-bok.)* Ser du pengarne har jag redan på banken! Och när

skolan slutar, då dra vi norrut till vårt land — till Mälaren. Stugan står där i ordning, som den stod i vår barndom; lindarna stå kvar, ökstocken ligger under strandpilarne... O, att det vore sommar, så att jag finge bada i sjön! Denna familjens vanära har lagt sig öfver min själ och kropp, så att jag längtar efter en sjö att få tvätta mig.

KRISTINA.

Har du hört något från syster Eleonora?

ELIS.

Ja, den arma, hon är orolig, och hon skrifver bref, som slita sönder mig. Hon vill ut och hem naturligtvis, men anstaltens föreståndare vågar icke släppa henne, ty hon begår handlingar som leda till fängelset. Vet du, att jag känner samvetskval ibland, de allra förfärligaste, därför att jag röstade för hennes intagning.

KRISTINA.

Min kära vän, du förebrår dig ju allt, men i detta fall var det ju en välgärning att hon fick vård, den olyckliga.

ELIS.

Det är sant hvad du säger, och jag tycker nog det är lugnare som det är. Ja, hon har

det så bra hon kan ha det! Och när jag tänker på huru hon gick omkring här och beskuggade all tillstymmelse till glädje, hur hennes öde tryckte ner oss som en mara, pinade oss till förtviflan, så är jag nog självvisk känna en lättnad som liknar glädje. Och den största olycka jag nu kan tänka mig, vore att se henne träda inom dessa dörrar. Så usel är jag!

KRISTINA.

Så mycket människa är du!

ELIS.

Och lika fullt . . . lider jag, lider vid tanken på hennes kval, och min fars!

KRISTINA.

Somliga synas vara födda till lidande . . .

ELIS.

Stackars du, som råkade in i denna släkt, från begynnelsen dömd . . . och fördömd!

KRISTINA.

Elis! Du vet ju icke, om det är pröfningar eller straff!

ELIS.

Hvad det är för dig, vet jag ej, ty du är väl utan skuld om någon!

KRISTINA.

Tårarnes morgon, fröjdernas afton! Elis kanske jag kan hjälpa dig igenom . . .

ELIS.

Tror du, att mor har en hvit halsduk?

KRISTINA *(orolig)*.

Skall du bort?

ELIS.

Jag skall på middag. Petrus disputerade i går, som du vet, och han ger middag i dag!

KRISTINA.

Vill du gå på den bjudningen?

ELIS.

Du menar jag skulle utebli, därför att han visade sig som en rätt otacksam lärjunge till mig.

KRISTINA.

Jag nekar ej, att hans trolöshet upprörde mig; då han lofvat citera din afhandling, plundrade han den, utan att ange källan.

ELIS.

Ack! det är så vanligt, och jag är glad i medvetandet att »detta har jag gjort».

KRISTINA.

Har han bjudit dig?

ELIS.

Det är sant, det har han inte gjort! Det är verkligen egendomligt, ty han har i flere år gått och talt om den där middan, såsom jag vore självskrifven, och jag har gått och pratat för andra. Blir jag nu inte bjuden, så är jag offentligen skymfad. Lika godt, det är inte första gången; och inte sista!

(Paus.)

KRISTINA.

Benjamin dröjer! Tror du han går igenom skrifningen?

ELIS.

Det hoppas jag säkert, i latinet med öfverbetyg!

KRISTINA.

Det är en bra gosse, Benjamin.

ELIS.

Ovanligt, men något grubblare. Du vet ju, hvarför han är hos oss i huset?

KRISTINA.

Är det därför . . .

ELIS.

Därför . . . att min far förskingrat hans förmyndarmedel liksom så många andras! Ser du Kristina, detta är det rysliga, att jag i skolan måste se dessa faderlösa utplundrade, som nu få lida förödmjukelsen att vara frielever. Och med hvilka ögon de betrakta mig kan du fatta. Jag måste beständigt tänka på deras elände för att kunna förlåta dem deras grymhet.

KRISTINA.

Jag tror, att din far egentligen har det bättre än du!

ELIS.

Egentligen!

KRISTINA.

Elis, vi skulle tänka på sommaren och icke på det förflutna!

ELIS.

Ja, på sommaren! — Vet du, jag vaknade i natt vid studentsång; man sjöng: »Ja, jag kom-

mer, hälsen glada vindar ut till landet, ut till fåglarne, att jag älskar dem, till björk och lindar, sjö och berg, jag vill dem återse. Se dem än som i min bardoms stunder . . .» (*Reser sig, upprörd.*) Skall jag återse dem, skall jag komma ifrån denna rysliga stad, från Ebal, förbannelsens berg och skåda Garizim åter? (*Sätter sig vid dörren.*)

KRISTINA.

Jo, jo! Du skall!

ELIS.

Men tror du, att jag skall se mina björkar och lindar såsom jag såg dem förr, tror du ej, att samma svarta flor skall ligga öfver dem som öfver naturen och lifvet härnere alltsedan den dagen . . . (*Pekar på länstolen som nu ligger i skugga.*) Ser du, nu har solen gått bort!

KRISTINA.

Kommer igen, och då för att dröja längre!

ELIS.

Det är sant; dagarne ökas och skuggorna förkortas.

KRISTINA.

Vi gå mot ljuset, Elis, tro mig.

ELIS.

Ibland tror jag så, och när jag tänker på det förgångna och jämför med det närvarande, så är jag lycklig. I fjor, då satt du ju icke där, ty då hade du gått ifrån mig och brutit förlofningen! Vet du, att detta var det mörkaste af allt. Jag bokstafligen dog, bit för bit; men när du kom igen — lefde jag. Minns du hvarför du gick?

KRISTINA.

Nej, det minns jag icke, och nu förefaller det som om ingen orsak fanns. Jag kände bara en maning att gå; och så gick jag, som i sömnen. När jag såg dig igen, vaknade jag och var lycklig!

ELIS.

Och nu gå vi aldrig mer, ty gick du nu, då dog jag på allvar!... Där kommer mor! Säg ingenting, skona henne i hennes inbillade värld, där hon lefver och tror, att far är en martyr och alla hans offer äro skälmar.

FRU HEYST

(in från köket, i köksförkläde skalande ett äpple; talar vänligt, något enfaldigt).

God middag, barn! Vill ni ha äppelsoppan kall eller varm?

ELIS.

Kall, mamma lilla.

FRU HEYST.

Det är bra, min gosse, du vet alltid hvad du vill, och säger ifrån, men det kan inte Kristina. Och det har Elis lärt af sin far; han visste alltid hvad han ville och hvad han gjorde, och det tål inte människor, och därför gick det honom illa. Men hans dag kommer en gång, och då får han rätt, och de andra få orätt! . . . Vänta nu, hvad var det jag skulle säga. Jo! Vet ni att Lindkvist flyttat hit till stan! Lindkvist, den största af alla skälmarne!

ELIS (*reser sig, upprörd*).

Har han kommit hit?

FRU HEYST.

Jo, han bor snedt öfver gatan.

ELIS.

Då skall man se honom gå förbi alla dagar. Äfven detta!

FRU HEYST.

Låt mig tala vid honom en enda gång, så ska han aldrig komma igen och visa sig mer, för jag känner hans små egenheter! . . . Nå, Elis, hur har det gått för Petrus?

ELIS.

Jo, det gick bra!

FRU HEYST.

Jag kan väl tro det. När tänker du disputera en gång?

ELIS.

När jag får råd, mamma!

FRU HEYST.

När jag får råd! Det är inget riktigt svar! . . . Och Benjamin! Har han gått igenom i skrifningarne?

ELIS.

Vi vet inte det ännu; men han ska strax vara här!

FRU HEYST.

Jaa, jag tycker inte riktigt om Benjamin, för han går och ger sig min af att ha rättigheter . . . men det ska vi nog ta bort! . . . En snäll gosse i alla fall. Jo, och så är det ett paket till dig, Elis *(går ut i köksdörrn och kommer strax igen med ett paket).*

ELIS.

Tänk, hvad mor har reda på allting och föl-

jer med; jag tror ibland hon inte är så enfaldig som hon ställer sig.

FRU HEYST.

Se här är paketet! Lina tog emot det!

ELIS.

En present! Jag är rädd för presenter, sedan jag mottog en låda gatsten en gång. (*Lägger paketet på bordet.*)

FRU HEYST.

Nu går jag ut i köket igen! — Blir det inte för kallt att ha dörrn öppen?

ELIS.

Inte alls, mamma.

FRU HEYST.

Elis ska inte hänga sin öfverrock där, det ser så oordentligt ut! . . . Nå, Kristina, har du mina jalousier färdiga snart?

KRISTINA.

Om några minuter, mamma!

FRU HEYST.

Ja, si den här Petrus tycker jag om; det är min favorit . . . ska du inte på middan Elis?

ELIS.

Jo visst ska jag väl det.

FRU HEYST.

Nå, hvarför skulle du gå och säga, att du ville ha äppelsoppan kall när du ska bort. Det är ingen riktig reda med dig Elis. Men det är det med Petrus! . . . Stäng nu dörrarne när det blir kallt, så att ni inte få snufva! (*går till höger.*)

ELIS.

Den goda gumman! . . . Och alltid Petrus . . . är det hennes mening att bry dig för Petrus?

KRISTINA.

Mig?

ELIS.

Du vet ju, att gummor har sånt där för sig, påhitt och schoser bara!

KRISTINA.

Hvad är det för en present du fått?

ELIS (*rifver upp paketet*).

Ett fastlagsris! . . .

KRISTINA.

Från hvem?

ELIS.

Anonymt!... Nå, det är ju oskyldigt, och jag skall sätta det i vatten, så grönskar det som Arons staf! »Björk... som i min barndoms stunder»... Och Lindkvist har kommit hit.

KRISTINA.

Hvad är det med honom?

ELIS.

Till honom ha vi den största pänningskulden.

KRISTINA.

Du har väl ingen skuld till honom?

ELIS.

Jo, vi, en för alla och alla för en; familjens namn är vanäradt, så länge skuld finnes.

KRISTINA.

Byt namn!

ELIS.

Kristina!

KRISTINA
(lägger undan arbetet som är färdigt).

Tack, Elis! Jag ville bara pröfva dig!

ELIS.

Men du får icke fresta mig!... Lindkvist är en fattig man och behöfver sitt... Där min far gått fram, är som ett slagfält med döda och sårade... och mor tror att han är offret!... Vill du gå ut och spatsera?

KRISTINA.

Och söka upp solen? Gärna!

ELIS.

Förstår du detta, att Försonaren lidit för våra skulder, och ändå få vi fortsätta betala. Ingen betalar för mig!

KRISTINA.

Men om någon betalte för dig, skulle du då förstå...?

ELIS.

Ja, då förstode jag!... Tyst! där kommer Benjamin. Kan du märka om han ser glad ut?

KRISTINA *(ser ut genom fonddörren).*

Han går så långsamt... Och nu stannar han vid fontän... och tvättar ögonen...

ELIS.

Äfven detta!

KRISTINA.

Vänta nu först...

ELIS.

Tårar, tårar!

KRISTINA.

Tålamod!

BENJAMIN

in, vänlig, aktningsfull men bedröfvad; han bär några böcker och en portfölj.

ELIS.

Nå, hur har det gått för dig i latinet?

BENJAMIN.

Det har gått illa!

ELIS.

Får jag se din skrifning! Hvad har du gjort?

BENJAMIN.

Jag har satt ut med indikativus, fastän jag visste att det skulle vara konjunktivus.

ELIS.

Då är du förlorad! Men hur kunde du?

BENJAMIN *(undergifvet)*.

Det kan jag inte förklara . . . jag visste hur det skulle vara, ville skrifva det rätta och gjorde orätt! *(Sätter sig nedslagen vid matbordet.)*

ELIS
(sjunker ner vid skrifbordet och läser i Benjamins portfölj).

Ja, här står indikativus! Åh min Gud!

KRISTINA *(ansträngdt)*.

Nå, bättre lycka nästa gång: Lifvet är långt — så förfärligt långt!

BENJAMIN.

Ja, det är det!

ELIS *(sorgset, men utan bitterhet)*.

Att allt skall komma på en gång, också! — Och du var min bästa lärjunge, hvad kan jag då vänta af de andra! — Mitt anseende som lärare går förloradt, så får jag inga lektioner mer, och så . . . störtar alltsammans! *(Till Benjamin.)* Tag inte så illa nu . . . det är inte ditt fel . . .

KRISTINA
(med yttersta ansträngning).

Elis! mod, mod, för Guds skull!

ELIS.

Hvar skall jag få det ifrån?

KRISTINA.

Där du förr fick det!

ELIS.

Det är icke nu som förr! Jag tycks vara i onåd!

KRISTINA.

Det är en nåd att lida oförskyldt ... låt icke narra dig till otålighet ... Stå profvet, ty det är bara ett prof, jag känner det så ...

ELIS.

Kan ett år för Benjamin bli kortare än 365 dagar?

KRISTINA.

Ja, ett gladt sinne förkortar tiden!

ELIS *(ler).*

Blås på såret, så läkes det, säger man åt barn!

KRISTINA.

Var barn då, så ska jag säga så... Tänk på mor... hur hon kan bära allt!

ELIS.

Räck mig din hand; jag sjunker!

KRISTINA *(räcker handen).*

ELIS.

Din hand darrar...

KRISTINA.

Nej, icke som jag känner...

ELIS.

Du är icke den starka du visar dig...

KRISTINA.

Jag känner ingen svaghet...

ELIS.

Hvarför kan du icke ge mig någon styrka då?

KRISTINA.

Jag har ingen till öfverlopps!

ELIS *(ser ut genom fönstret).*

Vet du, hvem som kommer nu?

KRISTINA

(ser ut genom fönstret; faller på knä förkrossad).

Det är för mycket!

ELIS.

Fordrigsägaren, han som kan ta våra möbler? när som helst, han Lindkvist, som flyttat hit för att sitta som spindeln midt i nätet och bevaka flugorna ...

KRISTINA.

Fly!

ELIS *(reser sig).*

Nej! icke fly! ... Nu när du blef svag, blef jag stark ... nn kommer han gatan framåt ... och har redan kastat sina onda ögon på rofvet ...

KRISTINA.

Gå undan, åtminstone!

ELIS.

Nej, nu roar han mig ... Han tycks ljusna upp, som om han såg bytet i fällan ... Kom du! ... han räknar stegen till grinden och har sett på den öppna dörren, att vi äro hemma ... Men nu mötte han någon och stannar att prata ... Han talar om oss, för han tittar hit ...

KRISTINA.

Bara han icke råkar mor här, så att hon med häftiga ord gör honom oförsonlig... Afstyr det, Elis!

ELIS.

Nu skakar han käppen, som om han bedyrade, att här skall icke nåd gå för rätt!... Han knäpper upp öfverrocken för att visa, att man ännu inte tagit kläderna af kroppen... Jag ser på hans mun hvad han säger... Hvad skall jag svara honom... »Min herre, ni har rätt! Tag allt, det tillhör er!»...

KRISTINA.

Så endast skall du säga!

ELIS.

Nu skrattar han! Men godt, icke elakt! Kanske han icke är så elak, fastän han vill ha sina pengar!... Om han bara ville komma nu, och sluta det välsignade pratet... nu är käppen i rörelse igen... de ha alltid käppar, de som ha utestående fordringar... och lädergaloscher som säger »vitsch, vitsch» alldeles som spön i luften... *(lägger Kristinas hand på sin hjärtsida)* känner du, hur mitt hjärta slår... jag hör det själf som en oceanångare i högra

örat... Nå Gud, nu tog han afsked!... och galoscherna sen! »Vitsch, vitsch» som påskriset... men han har berlocker! Då är han inte utfattig! Alltid ha de berlocker af karneol som gammalt kött de skurit ur nästans ryggar... hör på galoscherna... »vargar, vargar, argar, argare, argast, vitsch, vitsch!» Pass på! Han ser mig! Han ser mig!... *(Bugar sig utåt gatan.)*... Han hälsar först! Han ler! Han viftar med handen... och... *(nedfaller vid skrifbordet gråtande.)* Han gick förbi!

KRISTINA.

Lofvad vare Gud!

ELIS *(reser sig)*.

Han gick förbi!... Men han kommer igen!... Låt oss gå ut i solen.

KRISTINA,

Och middagen med Petrus?

ELIS.

Eftersom jag icke är bjuden än, så afstår jag! För öfrigt, hvad skulle jag där i glädjen att göra! Att möta en trolös vän! Jag skulle bara lida på hans vägnar, så att jag icke kunde bli sårad på egna!

KRISTINA.

Tack, för att du stannar hos oss!

ELIS.

Det gör jag helst! som du vet!... Gå vi?

KRISTINA.

Ja, den här vägen! *(går åt vänster.)*

ELIS

(då han går förbi Benjamin, klappar han honom på hufvudet).

Mod, gosse!

BENJAMIN
(döljer ansiktet i händerna).

ELIS
(tar riset från matbordet och sätter det bakom spegeln).

Det var ingen olivekvist dufvan kom med — det var björk!

(Ut.)

ELEONORA

(in från fonden; en sexton års flicka med fläta på ryggen. Hon bär en gul Påsklilja i kruka. Utan att se eller låtsas se Benjamin, tar hon vattenkaraffin från skänken och vattnar blommen, ställer den på matbordet, sätter sig vid matbordet midt emot Benjamin, betraktar honom och härmar hans åtbörder).

BENJAMIN
(betraktar henne förvånad).

ELEONORA
(med en gest åt Påskliljan).

Vet du hvad det är?

BENJAMIN *(barnsligt, enkelt).*

Det är Påsklilja, vet ja' ju!... Men hvem är du?

ELEONORA *(vänligt, sorgset).*

Ja, hvem är du?

BENJAMIN *(som förut).*

Jag heter Benjamin och är inackorderad här hos fru Heyst.

ELEONORA.

Jaså! Jag heter Eleonora och är dotter här i huset.

BENJAMIN.

Så underligt, att man aldrig talt om dig!

ELEONORA.

Om de döda talar man icke!

BENJAMIN.

Döda!

ELEONORA.

Jag är borgerligt död, ty jag har begått en mycket dålig handling.

BENJAMIN.

Du!

ELEONORA.

Ja, jag har förskingrat förmyndarmedel — och det gjorde nu inte så mycket, ty orätt fås skall förgås — men att min gamle far fick skulden och kom i fängelse, ser du, det kan aldrig förlåtas.

BENJAMIN.

Så sällsamt och vackert du talar... Och aldrig har jag tänkt på det, att mitt arf kunde vara orätt fånget.

ELEONORA.

Man skall icke binda människorna, man skall lösa dem.

BENJAMIN.

Ja, du har löst mig från grämelsen att vara bedragen.

ELEONORA.

Du är alltså en myndling...

BENJAMIN.

Ja, och som fått den sorgliga lotten att hos dessa fattiga människor sitta af deras skuld.

ELEONORA.

Du må icke begagna hårda ord, ty då går jag min väg; jag är så mjuk, att jag icke lider något hårdt! Emellertid... detta lider du för min skull?

BENJAMIN.

För din fars skull.

ELEONORA.

Det är enahanda, ty han och jag äro en och samma person... *(Paus.)* Jag har varit mycket sjuk... hvarför är du så sorgsen?

BENJAMIN.

Jag har haft en motgång!

ELEONORA.

Skall du vara ledsen för det? »Ris och straff gifver vishet, och den, som straff hatar, måste dö...» Hvilken motgång har du haft?

BENJAMIN.

Jag har blifvit underkänd i latinskrifningen — fastän jag var alldeles säker.

ELEONORA.

Jaså, du var alldeles säker, så säker, att du kunde hålla vad på att gå igenom.

BENJAMIN.

Det gjorde jag också?

ELEONORA.

Jag kunde tro det! Ser du, så gick det för att du var så säker.

BENJAMIN.

Tror du det var orsaken?

ELEONORA.

Visst var det! Öfvermod går före fall!

BENJAMIN.

Så skall jag komma ihåg det nästa gång.

ELEONORA.

Det är rätt tänkt; och de offer som Gud behaga — är en bedröfvad ande.

BENJAMIN.

Är du läsare?

ELEONORA.

Ja, jag är läserska!

BENJAMIN.

En troende, menar jag!

ELEONORA.

Ja, jag menar det samma. Så, att om du talar illa om Gud, min välgörare, så sitter jag icke vid samma bord som du!

BENJAMIN.

Hur gammal är du?

ELEONORA.

För mig finns icke tid och icke rum; jag är öfverallt och när som helst! Jag är i min fars fängelse och i min brors skolrum, jag är i min mors kök och i min systers butik långt borta i Amerika. När det går min syster väl och hon får sälja, så känner jag hennes glädje, och går det henne illa så lider jag, men mest lider jag, när hon handlar orätt. Benjamin, du heter Benjamin, emedan du är den yngsta af mina vänner... ja, alla människor äro mina vänner... vill du låta mig upptaga dig, så skall jag lida för dig också.

BENJAMIN.

Jag förstår egentligen icke orden du säger, men jag tycker mig fatta meningen af dina tankar! Och numera vill jag allt hvad du vill!

ELEONORA.

Vill du då att börja med upphöra döma människor, äfven dem som äro förvunna brottslingar...

BENJAMIN.

Ja, men jag vill ha en grund för det! Jag har läst filosofi, ser du!

ELEONORA.

Åh, har du! Då skall du hjälpa mig att tyda detta af en stor filosof. Han säger nämnigen: »De som hata den rättfärdiga, de skola brottslige varda.»

BENJAMIN.

Enligt all logik betyder det, att man kan bli dömd till att begå brott...

ELONORA.

Och att brottet själft är ett straff.

BENJAMIN,

Det är verkligen djupt! Man skulle kunna tro, att det var Kant eller Schopenhauer.

ELEONORA.

Känner icke!

BENJAMIN.

I hvilken skrift har du läst det?

ELEONORA.

I den heliga Skrift!

BENJAMIN.

Verkligen? Står det sådant där?

ELEONORA.

Hvilket okunnigt, vanvårdadt barn du är! Om jag fick uppfostra dig!

BENJAMIN.

Lilla du!

ELONORA.

Men det är bestämdt intet ondt hos dig! Du ser snarare god ut... Hvad heter din lärare i latinet?

BENJAMIN.

Lektor Algren!

ELEONORA *(reser sig.)*

Jag skall komma ihåg det!... Åh, nu har min far det mycket ondt! De äro elaka emot honom. *(Står stilla som om hon lyssnade.)* Hör du att det sjunger i telefontrådarne... det är de hårda orden, som den mjuka skönröda kopparen icke kan fördraga... när mänskorna förtala hvarandra i telefonen, så klagar kopparn, och anklagar... *(hårdt)* och hvarje ord skrifves i boken... och vid tidens slut kommer räkningen!

BENJAMIN.

Så sträng du är!

ELEONORA.

Icke jag, icke jag! Hur skulle jag våga vara det? Jag, jag? *(Hon går till kaminen och öppnar luckan; tar fram några sönderrifna lappar af hvitt brefpapper.*

BENJAMIN

(reser sig och ser i papperen, som Eleonora ordnar på matbordet).

ELEONORA *(för sig).*

Att människor äro så tanklösa, att de lägga

sina hemligheter i kaminer... Hvart jag kommer, går jag genast i kaminen! Men jag missbrukar det aldrig, det skulle jag inte våga, för då fick jag ondt!... Hvad är nu detta? *(Läser.)*

BENJAMIN.

Det är licentiat Petrus som skrifver och stämmer möte med Kristina... Det har jag väntat på länge!

ELONORA.

(lägger handen öfver papperen).

Åh, du, hvad har du väntat på? Säg, du onda människa, som tror ondt bara! Detta bref för endast godt med sig, ty jag känner Kristina som skall bli min svägerska. Och detta möte skall afvärja en olycka för bror Elis... Vill du lofva mig att du tiger, Benjamin?

BENJAMIN.

Jag tror inte jag skulle våga tala om det!

ELEONORA.

Så orätt människor göra som hafva hemligheter... De tro sig visa och äro dårar!... Men hvad skulle jag där att göra!

BENJAMIN.

Hvarför är du nyfiken, ja?

ELEONORA.

Ser du det är min sjukdom att jag måste veta allt, eljest blir jag orolig . . .

BENJAMIN.

Veta allt?

ELEONORA.

Det är ett fel, som jag icke kan öfvervinna. Men jag vet ändå hvad stararna säger.

BENJAMIN.

Inte kan de tala?

ELEONORA;

Har du inte hört starar som man lärt tala?

BENJAMIN.

Jo, som man lärt!

ELEONORA.

Alltså kan starar lära tala! Nu finns det sådana som lära sig själfva eller äro autodidakter . . . de sitter och lyssnar, förstås, utan att vi vet det, och så säger de efter. Jag hörde nyss, när jag kom, två stycken i valnötsträdet som satt och prata.

BENJAMIN.

Så rolig du är? Men hvad sa' de då?

ELEONORA.

Jo! »Petrus» — sa den ena. »Judas!» sa den andra — »Lika mycket» sa den förra. — »Fi, fi, fi!» sa den andra. Men har du märkt, att näktergalarna bara sjunga i de döfstummas trädgård härinvid?

BENJAMIN.

Ja, det är kändt! Hvarför gör de det?

ELEONORA.

Därför, att de som ha hörsel höra inte hvad näktergalarna säga; men döfstummarne hör det!

BENJAMIN.

Tala om mera sagor!

ELEONORA.

Ja, om du är snäll!

BENJAMIN.

Hur snäll?

ELEONORA.

Jo du ska aldrig märka ord med mig, och aldrig säga att så sa' du då, och då sa' du

så... Ska jag tala mera om fåglar! Det är en ond fågel, som heter råtT-vråken; som man kan höra af namnet, så lefver han af råttor. Men som han är en elak fågel, så skall han ha svårt att ta råttorna. Därför kan han bara säga ett enda ord och det låter, som när katten säger »miau». När nu vråken säger »miau» så går råttorna och gömmer sig... men vråken förstår inte hvad han själf säger — men utan mat blir han ofta, för han är stygg! — Vill du höra mera? Eller ska jag tala om blommor?... Vet du att när jag var sjuk, fick jag ta in en drog af bolmört, som har den egenskapen att göra ögat till ett förstoringsglas... Belladonnan däremot gör, att man ser allting förminskadt... Nåväl, nu kan jag se längre än andra, och jag kan se stjärnorna på ljusa dagen!

BENJAMIN.

Men stjärnorna är ju inte oppe?

ELEONORA.

Så lustig du är! Stjärnorna äro ju alltid oppe... och nu sitter jag mot norr och ser på Cassiopea som liknar ett dubbelt v och sitter midt i Vintergatan... kan du se den?

BENJAMIN.

Nej, det kan jag inte!

ELEONORA.

Lägg nu märke till det, att den ena människan kan se det, som den andra inte ser... var därför icke så säker på dina ögon!... Nu skulle jag tala om den här blomman som står på bordet... Det är en Påsklilja som är hemma i Schweiz... den har en kalk som druckit solljus, därför är han gul och stillar smärtorna... Jag gick nyss förbi en blomsterhandel, såg den och ville skänka den åt bror Elis... När jag från portgången skulle gå in i butiken, fann jag dörren stängd... det är nämligen konfirmation i dag... Som jag måste ha blomman, tog jag upp mina nycklar och pröfvade... kan du tänka, att min dörrnyckel passade... Jag gick in... Ja, förstår du blommornas tysta språk! Hvarje doft uttrycker en hel mängd tankar, och dessa tankar öfverföllo mig; och med mitt förstorande öga såg jag in i deras verkstäder som ingen sett. Och de talade till mig om sina sorger som den oförståndige trädgårdsmästaren ådragit dem — jag säger icke grymma — ty han är bara tanklös!... Därpå lade jag en krona och mitt kort på disken — tog blomman och gick.

BENJAMIN.

Så tanklöst! Tänk om man saknar blomman och icke finner pängarne?

ELEONORA.

Det är sant! Du har rätt.

BENJAMIN.

En slant kan ju komma undan, och om man bara finner ditt kort, så är du förlorad!

ELEONORA.

Men ingen kan väl tro, att jag velat taga något?

BENJAMIN (*fixerar henne*).

Inte?

ELEONORA
(*betraktar honom och reser sig*).

Åh! Jag vet, hvad du menar! Sådan far, sådant barn! Hvad jag varit tanklös! Hvad!... Nå! det som skall ske, sker! (*Sätter sig.*) Må ske då!

BENJAMIN.

Kan man inte ordna det där...

ELEONORA.

Tyst! och tala om något annat!... Lektor Algren!... Stackars Elis! Stackars oss alla! Men det är påsk, och vi ska lida. Det är ju konsert i morgon? och de ger Haydns Sju or-

den på korset! »Moder, se din son!» (*Hon gråter i händerna.*)

BENJAMIN.

Hvad är det för sjukdom du haft?

ELEONORA.

Denna sjukdomen är icke till döds utan till Guds ära! Jag väntade det goda, och det onda kom; jag väntade ljuset, och mörkret kom!» ... Hur var din barndom, Benjamin?

BENJAMIN.

Jag vet inte. Tråkigt! Och din?

ELEONORA.

Jag har aldrig haft någon. Jag är född gammal ... Jag visste allt, när jag föddes, och när jag lärde något var det blott som att minnas. Jag kände människornas ... tanklöshet och oförstånd när jag var fyra år, och därför var man stygg mot mig!

BENJAMIN.

Allt hvad du säger, tycker jag mig ha tänkt, jag också!

ELEONORA.

Det har du nog gjort med!... Hvarför

trodde du, att min slant skulle vara bortkommen i blomsterhandeln?

BENJAMIN.

Därför att det, som är förargligt, skall alltid ske!

ELEONORA.

Det har du också märkt!... Tyst, nu kommer någon! (*Ser utåt fonden.*) Jag hör... att det är Elis!... O, så roligt!... Min enda vän på jorden!... (*Hon mörknar.*) Men... han väntar mig icke! Och han blir inte glad att få se mig. Nej, det blir han inte!... Säkert inte! — Benjamin, Benjamin, visa ett vänligt ansikte och ett gladt sinne, när min stackars bror kommer. Jag går hit in, så får du bereda honom på min hitkomst. Men inga hårda ord, det gör mig så ondt, hör du det! Gif mig din hand!

BENJAMIN (*räcker handen*).

ELEONORA
(*kysser honom ofvanpå hufvudet*).

Så! Nu är du min lilla bror! Gud välsigne och bevare dig! (*Går till vänster och i förbigående klappar hon vänligt Elis öfverrock på ärmen*). Stackars Elis!

———

ELIS
(in från fonden, bekymrad).

FRU HEYST *(in från köket).*

ELIS.

Se där är mamma!

FRU HEYST.

Var det du? Jag tyckte mig höra en främmande röst!

ELIS.

Jag har nyheter! Råkade på gatan advokaten!

FRU HEYST.

Nåå?

ELIS.

Målet skall nu gå till hofrätten ... och, för tids vinnande måste jag läsa igenom alla rättegångsprotokollen.

FRU HEYST.

Nå, det gör du snart!

ELIS
(antyder handlingarne på skrifbordet).

Åh! jag trodde det var förbi; och nu måste

jag pinas igenom hela denna passionshistoria — alla anklagelser, alla vittnesmål, alla bevis! Om igen!

FRU HEYST.

Ja, men så blir han frikänd i hofrätten.

ELIS.

Nej, mor; han har ju erkänt!

FRU HEYST.

Ja, men det kan vara ett formfel, sa advokaten sist, när jag talte vid honom!

ELIS.

Det sa' han för att trösta dig!

FRU HEYST.

Du ska inte bort på middan?

ELIS.

Nej!

FRU HEYST.

Nu har du ändrat dig igen!

ELIS.

Ja!

FRU HEYST.

Det är illa sådant!

ELIS.

Jag vet det, men jag kastas ju som en spån mellan brottsjöar.

FRU HEYST.

Jag tyckte precis jag hörde en främmande röst, som jag kände igen! — Men jag hörde väl galet! *(Pekar på öfverrocken.)* Den där rocken skulle inte hänga där, sa' jag! *(går till höger.)*

ELIS

(drar sig åt vänster; får se Påskliljan på matbordet. Till Benjamin.)

Hvar har den blomman kommit ifrån?

BENJAMIN.

Det var ett ungt fruntimmer hit med den!

ELIS.

Fruntimmer! Hvad är detta nu? Hvem var det?

BENJAMIN.

Det var . . .

ELIS.

Var det . . . min syster?

BENJAMIN.

Ja!

ELIS *(sjunker ned vid matbordet).*

(Paus.)

ELIS.

Talte du vid henne?

BENJAMIN.

Ja då!

ELIS.

Åh Gud, är det icke nog snart! . . . Var hon elak mot dig?

BENJAMIN.

Hon? Nej, hon var så snäll, så snäll!

ELIS.

Märkvärdigt! . . . Talte hon om mig? Var hon mycket ond på mig?

BENJAMIN.

Nej, Tvärtom! Hon sa, att ni var hennes bästa enda vän på jorden . . .

ELIS.

Hvilken sällsam förändring!

BENJAMIN.

Och när hon gick, klappade hon er rock, där, på ärmen . . .

ELIS.

Gick? Hvart gick hon?

BENJAMIN *(pekar åt vänster dörr).*

Dit in!

ELIS.

Hon är där då?

BENJAMIN.

Ja!

ELIS.

Du ser så glad och vänlig ut, Benjamin.

BENJAMIN.

Hon talte så vackert för mig . . .

ELIS.

Hvad talte hon om?

BENJAMIN.

Hon berättade sagor, och så var det mycket om religion . . .

ELIS *(reser sig).*

Som gjorde dig glad.

BENJAMIN.

Ja!

ELIS.

Stackars Eleonora, som är så olycklig själf och kan göra andra glädje! *(går till vänster, dröjande.)* Gud hjälpe mig!

(Ridå.)

ANDRA AKTEN

Långfredag

Musiken före denna akt:

HAYDN:

Sieben Worte. Largo N:o 1.

»Pater- dimitte illis».

Samma dekoration, men gardinerna fördragna och utifrån belysta af gaslyktan. Taklampan är tänd; på matbordet står en liten tänd fotogenlampa. Det är eld i glimmerkaminen.

Vid sybordet sitta Elis och Kristina sysslolösa. Vid matbordet sitta Eleonora och Benjamin och läsa midt emot hvarandra med lampan midt emellan sig. Eleonora har en schal öfver axlarne.

Alla äro svartklädda; Elis och Benjamin ha hvita halsdukar.

På skrifbordet ligga rättegångshandlingarne utbredda. På sybordet står Påskliljan. På matbordet står en gammal pendyl.

Då och då synes på gardinerna skuggan af en på gatan förbigående.)

ELIS *(halfhögt till Kristina).*

Ja, långfredag! Men så fruktansvärdt lång! Och snön har lagt sig på gatstenarne som halm utanför den döendes bostad; hvarje ljud har upphört — utom orgelns basar, som jag hör ända hit . . .

KRISTINA.

Mamma gick visst i aftonsången . . .

ELIS.

Ja, och emedan hon icke vågade sig i högmässan . . . män'skornas blickar såra henne . . .

KRISTINA.

Det är underligt med dessa människor; de fordra, att vi alla hålla oss undan, de tycka det passande . . .

ELIS.

Ja, och med rätta kanske . . .

KRISTINA.

För en endas felsteg är hela familjen bannlyst . . .

ELIS.

Ja, så är det!

(Eleonora skjuter lampan öfver åt Benjamin, att han skall se bättre.)

ELIS
(antyder Eleonora och Benjamin).

Se på de där!

KRISTINA.

Är det inte vackert! . . . Och så väl de komma öfverens!

ELIS.

Hvilken lycka, att Eleonora är så lugn! O, måtte det räcka blott!

KRISTINA.

Hvarför skulle det icke?

ELIS.

Därför ... att lyckan icke brukar räcka så länge! Jag är rädd för allting i denna dag!

Benjamin skjuter lampan sakta öfver åt Eleonora, att hon må se bättre.

KRISTINA.

Se på dem!

ELIS.

Har du märkt hvad Benjamin är förändrad! Det dofva trotset har gifvit vika för en stilla undergifvenhet ...

KRISTINA.

Tänk, hvad hon är ljuf i hela sitt väsen — man vill icke begagna ordet skön!

ELIS.

Och hon har fört med sig en fridens ängel, som går omkring osynlig och andas en stilla ro ...

Själfva mor visade ett lugn, när hon fick se henne, ett lugn som jag icke väntat!

KRISTINA.

Tror du hon är återställd nu?

ELIS.

Ja, om icke denna öfverdrifna känslighet vore kvar. Hon sitter nu och läser Kristi Pinos Historia och ibland gråter hon.

KRISTINA.

Nå, det minns jag vi gjorde i skolan också om onsdagarne under fastan . . .

ELIS.

Tala inte så högt, hon hör så väl!

KRISTINA.

Inte nu! Hon är så långt borta!

ELIS.

Har du märkt, hur Benjamin fått något värdigt, förnämt öfver sina drag?

KRISTINA.

Det är lidandet; glädjen gör allting banalt.

ELIS.

Kanske det snarare är . . . kärleken! Tror du icke de där små . . .

KRISTINA.

Tyst, tyst, tyst . . . inte röra fjärilens vingar! Då flyger han sin väg!

ELIS.

De ser nog på hvarann och låtsas bara läsa, för de vänder inga blad, hvad jag kan höra.

KRISTINA.

Tyst!

ELIS.

Se, nu kan inte hon styra sig . . .

(Eleonora stiger upp, går på tå till Benjamin och lägger sin schal på hans axlar. Benjamin gör ett mildt motstånd, men ger efter; hvarpå Eleonora går och sätter sig och skjuter lampan öfver åt Benjamins sida.)

KRISTINA.

Hon vet icke hur väl hon vill, den arma Eleonora.

ELIS *(reser sig)*.[1]

Nu återvänder jag till mina rättegångshandlingar.

KRISTINA.

Kan du se något ändamål med detta läsande?

ELIS.

Endast ett: att hålla mor kvar vid hoppet! Men fastän jag bara låtsas läsa, jag med, stanna ändock ord som törnen i botten på mitt öga. Vittnenas uppgifter, siffersummor, fars tillståelser... så här: »den anklagade erkände under tårar»... Så mycket tårar, så mycket tårar. Ock dessa papperen... med sina stämplar som påminna om falska sedlar eller fängelselås; och snörena och de röda sigillen... Jesu fem sår likna de... och satserna, som aldrig ta slut, de eviga kvalen... Det är Långfredagsgöra... I går lyste solen, i går foro vi till landet, i tankarne... Kristina... tänk, om vi måste stanna här i sommar!

KRISTINA.

Så skulle vi spara mycket pengar... men ledsamt vore det!

ELIS.

Jag öfverlefde det aldrig... Tre somrar har jag vistats här... och det är som en graf. Midt på dagen, och man ser den långa gråa gatan slingra sig som en löpgraf... icke en människa, och icke en häst, icke en hund... Men ur kloakmynningarna komma råttorna fram, emedan kattorna äro på sommarnöje... Och innanför reflexionsspeglarne sitta några kvar-

blifna och speja på sin nästas kläder ... »Si, den där går i vinterkläder!» ... och på sin nästas sneda klackar, och sin nästas fel ... Och ur de fattiges kvarter kryper fram krymplingar, som gömt sig förut, människor utan näsa och öron, elaka människor och olyckliga ... Och de sitta i stora promenaden och sola sig, alldeles som om de intagit staden ... där nyss vackra välklädda barn lekte under sköna mödrars ömma uppmuntrande ord, där stryka nu skaror trasiga som banna och pina hvarandra ... Jag minns en midsommardag för två år sedan!

KRISTINA.

Elis, Elis! Se framåt, framåt!

ELIS.

Är det ljusare där?

KRISTINA.

Låt oss tro det!

ELIS *(sätter sig vid skrifbordet)*.

Om det blott ville sluta snöa därute! Så att man kunde komma ut och vandra!

KRISTINA.

Kära vän, i går afton önskade du mörkret tillbaka, för att vi skulle vara dolda för människors

blickar . . . »Mörkret är så skönt, så välgörande sa' du; det är som att dra' täcket öfver hufvet!»

ELIS.

Då ser du, att eländet är lika stort i hvilket fall som hälst . . . *(Läser i papperen.)* Det värsta här i processen är dock de närgångna frågorna om min fars lefnadssätt . . . Det står, att vi höllo lysande bjudningar . . . Ett vittne säger, att han drack! . . . Nej, det är för mycket! Jag kan icke mera! . . . Men jag måste ändå . . . ut till slutet! . . . Fryser du icke?

KRISTINA.

Nej, men varmt är det inte! . . . Lina är icke hemma?

ELIS.

Hon är till skrift som du vet.

KRISTINA.

Mamma kommer väl snart hem?

ELIS.

Jag är alltid rädd, när hon kommer utifrån, för hon har hört så mycket, och sett så mycket . . . och allting är ondt.

KRISTINA.

Det är ett ovanligt tungsinne i er familj.

ELIS.

Därför har aldrig annat än tungsinta människor velat umgås med oss! De glada ha skytt oss!

KRISTINA.

Nu kom mamma i köksdörrn!

ELIS.

Var icke otålig mot henne, Kristina!

KRISTINA.

Ah nej! Hon har det nog svårast af oss alla! Men jag förstår henne icke!

ELIS.

Hon döljer sin skam så godt hon kan och därför blir hon ofattlig. Stackars mor!

FRU HEYST

(in: svartklädd, med psalmbok och näsduk i handen).

God afton, barn.

ALLA

(utom Benjamin som hälsar tyst).

God afton mamma lilla!

FRU HEYST.

Ni är svartklädda allihop, som om ni hade sorg.

(Tystnad.)

ELIS.

Snöar det ännu?

FRU HEYST.

Ja, det snögloppar! Ni har kallt här! . . *(Fram till Eleonora och klappar henne.)* Nå min pulla, du läser och studerar, ser jag! *(Till Benjamin.)* Och du studerar lagom du!

ELEONORA

(tar moderns hand och för den till sina läppar).

FRU HEYST

(undertrycker sin rörelse).

Så, mitt barn! Så, så! . . .

ELIS.

Du var i aftonsången, mamma!

FRU HEYST.

Ja, det var stadskomministern, och jag tycker inte om honom.

ELIS.

Råkade du någon bekant?

FRU HEYST
(sätter sig vid sybordet).

Bättre hade varit, att jag ingen råkat?

ELIS.

Då vet jag hvem...

FRU HEYST.

Lindqvist! Och han kom fram till mig...

ELIS.

Så grymt, så grymt.

FRU HEYST.

Frågade, hur det stod till... och, föreställ er min fasa, han frågade, om han fick göra en visit i afton.

ELIS.

På helgdagsafton?

FRU HEYST.

Jag blef svarslös! Och han fattade min tystnad som ett samtycke! *(Paus.)* Har kan vara här när som hälst!

ELIS *(reser sig)*.

Här? Nu?

FRU HEYST.

Han sa', att han ville lämna ett papper, som det brådskade med.

ELIS.

Han vill ta' möblerna.

FRU HEYST.

Men han såg så besynnerlig ut . . . jag förstod honom inte!

ELIS.

Så må han komma. Han har rätten på sin sida, och vi få böja oss. Vi måste ta emot honom på ett passande sätt, när han kommer.

FRU HEYST.

Blott jag slipper se honom!

ELIS.

Ja, du kan ju hålla dig inne i våningen . . .

FRU HEYST.

Men möblerna får han inte ta'. Hvad skulle vi bo uti, om han tog bort alla sakerna? Man kan ju inte vara i tomma rum! Ju!

ELIS.

Räfvarna hafva kulor, och fåglarna nästen... det finns husvilla som bo i skogen.

FRU HEYST.

Där skulle skälmarna bo, men icke hederligt folk.

ELIS *(vid skrifbordet)*.

Nu läser jag, mamma!

FRU HEYST.

Har du funnit något fel?

ELIS.

Nej, jag tror inte det finns något!

FRU HEYST.

Men jag råkade stadsnotarien nyss, och han sa', att det skulle kunna finnas ett formfel, ett jäfvigt vittne, ett obevisadt påstående eller en tvetalan. Du måtte inte läsa noggrant!

ELIS.

Jo, mamma, men det är så pinsamt...

FRU HEYST.

Hör nu, jag råkade stadsnotarien nyss —

det är sant det talte jag om — och så berättade han om ett inbrott, som begicks här i stan i går, midt på ljusa dagen.

(Eleonora och Benjamin lystra till.)

ELIS.

Inbrott? Här i stan? Hvar?

FRU HEYST.

Det skulle ha varit i blomsterhandeln på Klostergatan. Men det var mycket underligt alltihop. Saken skulle varit så: handelsmannen stängde sin butik för att gå i kyrkan, där hans son ... kanske det var dottern, skulle konfirmeras. När han nu kom hem vid tretiden, kanske det var fyra, men det gör nu ingenting ... ja, så stod butikdörren öppen, och, det fattades blommor, en hel mängd, särskildt en gul tulpan, som han först märkte!

ELIS.

En tulpan! Om det varit en lilja skulle jag bli rädd.

FRU HEYST.

Nej, det var en tulpan, det är alldeles säkert. Ja, nu är polisen i rörelse emellertid.

(Eleonora har rest sig, som om hon ville tala, men Benjamin går fram till henne och hviskar något.)

FRU HEYST.

Tänk, på själfva skärtorsdagen, då ungdomen konfirmeras, göra inbrott... Bara skälmar, hela stan! Och därför sätter de oskyldiga människor i fängelse.

ELIS.

Misstänker man ingen då?

FRU HEYST.

Nä! Men det var en underlig tjuf, ty han tog inga pengar i växellådan!...

KRISTINA.

O, att denna dag vore slut!

FRU HEYST.

Och om Lina komme hem bara!... Jo, jag hörde talas om Petrus middag i går! Själfva landshöfdingen var med.

ELIS.

Det förvånar mig, ty Petrus ansågs alltid vara emot landshöfdinge-partiet!

FRU HEYST.

Så har han väl ändrat sig nu.

ELIS.

Han heter inte Petrus för ro skull, synes det.

FRU HEYST.

Hvad har du mot landshöfdingen?

ELIS.

Det är en hindrare! Han hindrar allting; han hindrade folkhögskolan, hindrade ungdomens vapenöfningar, han ville hindra de oskyldiga cyklarne, de vackra skollofskolonierna . . . och han har hindrat mig!

FRU HEYST.

Det där förstår jag inte . . . och det kan vara detsamma. Emellertid höll landshöfdingen ett tal . . . och Petrus tackade . . .

ELIS.

. . . rörd, förmodar jag, och förnekade sin lärare och sade: »Jag känner icke den mannen.» Och åter gol hanen! Hette inte landshöfdingen Pontius med tillnamnet Pilatus?,

(Eleonora rör på sig, som om hon ville tala, men lugnar sig.)

FRU HEYST.

Du ska inte vara så bitter, Elis. Människor är människor, och man får dras med dem!

ELIS.

Tyst! Jag hör Lindkvist komma!

FRU HEYST.

Kan du höra det i snön?

ELIS.

Jag hör hans käpp stöta i stenarne och hans lädergaloscher! ... Gå ut, mamma!

FRU HEYST.

Nej, nu vill jag stanna, så ska jag säga honom något!

KRISTINA.

Snälla mamma, gå! Det blir för pinsamt!

FRU HEYST *(reser sig; uppskakad)*.

Den dag jag föddes må vara förgäten!

KRISTINA.

Icke banna!

FRU HEYST
(med ett uttryck af själsstorhet).

»Skulle icke hellre den orättfärdige hafva denna vedermödan och en ogärningsman sådan jämmer lida.»

ELEONORA
(med ett anskri af ångest).

Mamma!

FRU HEYST.

Min Gud, hvi hafver du öfvergifvit mig! Och mina barn!

(går till vänster.)

ELIS *(som lyssnar utåt).*

Han har stannat!... Kanske tycker han det är opassande... eller alltför grymt!... Men det tycker han nog inte, han som kunnat skrifva sådana förfärliga bref! Det var alltid på blått papper och jag kan sedan dess icke se ett blått bref utan att darra!

KRISTINA.

Hvad ämnar du säga, hvad ämnar du föreslå?

ELIS.

Jag vet inte! Jag har förlorat all besinning, all eftertanke... Ska' jag falla på knä för honom, be' honom om nåd... Hörs han? Jag hör ingenting annat än blodet, som susar i mina öron?

KRISTINA.

Låt oss tänka det värsta fallet! Han tar allt...

ELIS.

Så kommer husvärden och vill ha borgen, som jag icke kan skaffa... Han vill ha borgen, då möblerna icke längre stå som säkerhet för hyran!

KRISTINA
(som bakom gardinen sett utåt gatan).

Han är icke mera där! Han har gått!

ELIS.

Åh!... Vet du, att mammas likgiltiga undergifvenhet plågar mig mer än hennes vrede!

KRISTINA.

Hennes undergifvenhet är bara låtsad eller inbillad. Det var något af lejoninnans rytande i hennes sista ord... Såg du hur stor hon blef?

ELIS.

Vet du, när jag nu tänker på Lindkvist, ser jag honom som en godmodig jätte, som bara vill skrämma barn! Hur kan jag komma på det nu?

KRISTINA.

Tankarne komma och gå . . .

ELIS.

Hvilken lycka, att jag ej var på middagen i går . . . Jag hade bestämdt hållit ett tal mot landshöfdingen . . . och så hade jag förstört allt för mig och oss! Det var en stor lycka!

KRISTINA.

Ser du det!

ELIS.

Tack för rådet. Du kände din Petrus, du!

KRISTINA.

Min Petrus!

ELIS.

Jag menade . . . min! Se, nu är han här igen! Ve oss!

(Man ser på gardinen skuggan af en man som obeslutsamt nalkas. Skuggan förstoras småningom och blir jättestor. Alla förblifva i den högsta ångest.)

ELIS.

Jätten! Se jätten, som vill sluka oss!

KRISTINA.

Nu är det att le åt som i sagorna!

ELIS.

Jag kan icke le mera!

(Skuggan förminskas och försvinner.)

KRISTINA.

Se på käppen, då, och du måste skratta!

ELIS.

Han gick! Ja, nu vill jag andas, ty nu kommer han icke igen förr än i morgon! Åh!

KRISTINA.

Och i morgon skiner solen, då är det uppståndelsens afton, snön är borta och fåglarne sjunga.

ELIS.

Tala mera sådant! Jag ser allt hvad du säger.

KRISTINA.

Att du kunde se in i mitt hjärta, att du kunde se mina tankar, mina goda afsikter, min innerligaste bön, Elis, Elis, då jag nu . . . *(hejdar sig)*.

ELIS.

Hvad? Säg?

KRISTINA.

Då jag nu... ber dig om en sak.

ELIS.

Säg!

KRISTINA.

Det är ett prof! Tänk på det, att det är prof, Elis!

ELIS.

Prof! Pröfning? Nåväl!

KRISTINA.

Låt mig... Nej, jag vågar inte! Det kan misslyckas!

(Eleonora lystrar till.)

ELIS.

Hvarför plågar du mig?

KRISTINA.

Jag får ångra't; jag vet det!... Må ske! Elis, låt mig gå på konserten i afton.

ELIS.

Hvilken konsert?

KRISTINA.

Haydns Sju orden på korset, i domkyrkan!

ELIS.

Med hvem?

KRISTINA.

Med Alice . . .

ELIS.

Och?

KRISTINA.

Petrus!

ELIS.

Med Petrus?

KRISTINA.

Se, nu mörknade du! . . . Jag ångrar mig, men det är försent!

ELIS.

Ja, det är bra sent! Men förklara dig!

KRISTINA.

Jag förberedde dig på, att jag inte kunde förklara mig, men därför begärde jag ditt gränslösa förtroende!

ELIS *(mildt)*.

Gå! Jag litar på dig; men jag lider likafullt af, att du söker förrädarens sällskap!

KRISTINA.

Det fattar jag! Men det är ju ett prof!

ELIS.

Som jag icke mäktar bestå!

KRISTINA.

Du skall!

ELIS.

Jag vill, men jag kan icke! — Du skall gå i alla fall!

KRISTINA.

Din hand!

ELIS *(räcker handen).*

Se här!

(Det ringer i telefon.)

ELIS *(till telefon.)*

Hallå!... Intet svar!... Hallå!... Det svarar med min egen stämma!... Hvem är där... Så underligt! Jag hör mina egna ord som ett eko!

KRISTINA.

Sådant kan ju hända!

ELIS.

Hallå!... Nu är det hämskt! *(Ringer af.)* Gå nu, Kristina! Utan förklaringar, utan omständigheter. Jag skall bestå profvet!

KRISTINA.

Gör du det, så går det oss väl!

ELIS.

Jag gör det!...

KRISTINA *(drar sig åt höger)*.

ELIS.

Hvarför går du den vägen?

KRISTINA.

Jag har mina kläder därute! Alltså! Farväl så länge! *(Går.)*

ELIS.

Farväl min vän! *(paus)* För evigt! *(Störtar ut till vänster.)*

ELEONORA.

Gud hjälpe oss, hvad har jag nu gjort? Polisen söker efter den felaktige, och om jag upptäckes — stackars mamma, och Elis!

BENJAMIN *(barnsligt)*.

Eleonora, du ska säga att jag har gjort det!

ELEONORA.

Du, kan du bära en annans skuld, du barn?

BENJAMIN.

Det är väl lätt att göra, då man vet man är oskyldig.

ELEONORA.

Man skall aldrig narras!

BENJAMIN.

Nå, låt mig telefonera till blomsterhandlaren och säga hur det är!

ELEONORA.

Nej, jag har handlat orätt, och jag skall straffas med oron. Jag har väckt deras skrämsel för inbrott, och jag skall skrämmas.

BENJAMIN.

Men om polisen kommer...

ELEONORA.

Det är nog svårt... men då skall det så vara! — O, att denna dag vore slut! *(Tar pen-*

dylen på matbordet, och drar upp visarne) . . . Snälla klocka, gå lite fortare! Tick, tack, ping, ping, ping! Nu är hon åtta! Ping, ping, ping . . . nu är hon nio! Tio! Elfva! Tolf! . . . Nu är det påskafton! Nu går solen snart opp, och så skrifver vi på påskäggen! Jag skall skrifva så här: »Si vedersakaren hafver begärat Eder, att han skulle sålla Eder såsom hvete; men jag hafver bedit för dig» . . .

BENJAMIN.

Hvarför gör du dig själf så illa, Eleonora?

ELEONORA.

Jag! Illa! Tänk, du Benjamin, på alla utslagna blommorna, blåsipporna, snöklockorna, som fått stå i snön hela dagen och hela natten, och frysa ute i mörkret! Tänk hvad de skola lida! Natten är nog svårast, då det är mörkt, och de bli mörkrädda, och kan inte springa sin väg . . . och de stå och vänta det skall bli dager. Allt, allt lider, men blommorna mest! Och flyttfåglarne som kommit! Hvar ska de sofva i natt?

BENJAMIN *(barnsligt)*.

De sitter i ihåliga trän, vet du ju.

ELEONORA.

Inte finns det så många ihåliga trän så de

räcker åt alla! Jag har bara sett två ihåliga trän här i parkerna, och där bo ugglorna ju, som dödar småfåglarne ... Stackars Elis, som tror att Kristina gick ifrån honom; men jag vet att hon kommer igen!

BENJAMIN.

Om du vet det, hvarför sa' du det inte?

ELEONORA.

Därför att Elis skall lida; alla skola lida i dag på Långfredan, därför att de skola erinra Kristi lidande på korset.

(Ljudet af en polis-pipa höres utifrån gatan).

EELONORA *(far upp)*.

Hvad var det?

BENJAMIN *(reser sig)*.

Vet du inte?

ELEONORA.

Nej!

BENJAMIN.

Det var polisen!

ELEONORA.

Ah! ... Ja, så lät det, när de skulle komma

och gripa far... och då vardt jag sjuk! Och nu kommer de och tar mig!

BENJAMIN

(ställer sig vänd emot fonddörren framför Eleonora).

Nej, de få inte ta dig! Jag ska försvara dig, Eleonora!

ELEONORA.

Det är vackert, Benjamin, men du får det icke...

BENJAMIN

(ser ut genom gardinerna).

Det är två stycken! *(Eleonora vill tränga undan Benjamin, men han gör mildt motstånd.)* Inte du, Eleonora, då — vill jag inte lefva mer!

ELEONORA.

Gå och sätt dig i stolen där, barn! Gå och sätt dig!

BENJAMIN *(lyder motvilligt).*

ELEONORA

(ser ut bakom gardinerna utan att dölja sig).

Det var två gossar bara! O, vi klentrogna; tror du Gud är så grym, då jag inte gjort ondt, endast handlat tanklöst... Det var rätt åt mig! Hvarför tviflade jag!

BENJAMIN.

Men i morgon kommer han, som vill ta möblerna.

ELEONORA.

Han må komma! Och vi få gå ut! Ifrån alltsammans... alla gamla möblerna, som far hade samlat åt oss, och som jag sett, sedan jag var litet barn! Ja, man skall inte äga något, som binder en vid jorden. Ut på de steniga vägarne och vandra med såriga fötter, ty den vägen leder uppåt, och därför är han mödosam...

BENJAMIN.

Nu plågar du dig igen, Eleonora!

ELEONORA.

Låt mig!... Men vet du, hvad jag svårast skiljs ifrån? Det är pendylen, där! Den var med, när jag föddes, och den har mätt ut mina timmar och dagar... *(Hon lyfter pendylen från bordet.)* ... Hör du han pickar som ett hjärta... alldeles som ett hjärta... och han stannade på timman, när farfar dog, ty han var med redan då! Ajö, lilla ur, må du snart stanna igen!... Vet du, att han brukade forta sig, när vi hade olyckan i huset, alldeles som om han ville

komma öfver det onda, för vår skull, förstås! Men när det var ljusa tider, så saktade han för vi skulle få njuta dess längre. Det var den snälla klockan! Men så hade vi en elak... den får hänga i köket nu också! Den kunde inte lida musik, utan så fort Elis spelade på pianot, så började hon slå, det märkte vi alla, icke bara jag; och därför får hon sitta i köket, för hon var stygg! Men Lina tycker inte heller om den, för hon är inte tyst om nätterna, och så kan hon inte koka ägg efter henne... för då blir de alltid hårdkokta, säger Lina! Nu skrattar du!

BENJAMIN.

Ja, hvad skall jag göra!...

ELEONORA.

Du är en snäll gosse, Benjamin, men du skall vara allvarsam! Tänk på riset, som sitter där bakom spegeln!

BENJAMIN.

Men du talar ju så lustigt, så jag måste le... och hvarför skulle man gråta jämt?

ELEONORA.

Skall man icke gråta i jämmerdalen, hvar skall man då gråta?

BENJAMIN.

Hm!

ELEONORA.

Du ville gärna le hela dan, men därför har du fått också! Och jag tycker endast om dig, då du är allvarsam. Kom ihåg det!

BENJAMIN.

Tror du, att vi kommer ut ur allt detta, Eleonora?

ELEONORA.

Ja, det mesta skall reda sig, bara Långfredan är öfver, men icke allt! I dag ris, i morgon påskäggen! I dag snö, i morgon tö! I dag döden, i morgon uppståndelsen!

BENJAMIN.

Så vis du är!

ELEONORA.

Ja; jag känner redan, att det klarnat ute till vackert väder, att snön smälter... det luktar smält snö redan härinne... och i morgon slå violerna ut mot söder vägg! Molnen ha lyft sig, det känner jag på andhämtningen... åh jag vet så väl när det är öppet till

himmelen!... Gå, och drag undan gardinerna, Benjamin; jag vill, att Gud skall se oss!

BENJAMIN

(reser sig och lyder; månsken faller in i rummet).

ELEONORA.

Ser du fullmånen! Det är påskens! Och nu vet du, att solen finns kvar, fastän månen ger skenet!

TREDJE AKTEN

Påskafton

Musiken före denna akt:

HAYDN:

Sieben Worte N:o 5. Adagio.

Samma dekoration, men gardinerna undandragna. Landskapet utanför sig likt, men i gråvädersstämning. Kaminen tänd; fonddörrarna stängda.

ELEONORA

(sitter framför kaminen och håller en bukett blåsippor framför sig).

BENJAMIN *(in från höger).*

ELEONORA.

Hvar har du varit så länge, Benjamin?

BENJAMIN.

Inte var det länge!

ELEONORA.

Jag har längtat efter dig!

BENJAMIN.

Hvar har du varit då, Eleonora?

ELEONORA.

Jag har varit på torget och köpt blåsippor och nu ska jag värma dem, för de hade frusit, stackrarna.

BENJAMIN.

Hvar är solen?

ELEONORA.

Bakom dimmorna; det är inga moln i dag, det är bara hafsdimmor, för de luktar salt...

BENJAMIN.

Såg du, att fåglarne lefde ännu därute?

ELEONORA.

Ja, och det faller ingen till marken utan att Gud vill. Men på torget, där fanns döda fåglar...

ELIS *(in från höger)*.

Har tidningen kommit?

ELEONORA.

Nej, Elis!

ELIS

(går öfver scenen; då han är midt på scenen, kommer Kristina från vänster).

KRISTINA *(utan att märka Elis).*

Har tidningen kommit?

ELEONORA.

Nej, den har icke kommit!

(Kristina går öfver scenen till höger, förbi Elis, som går ut till vänster, utan att de se åt hvarandra.)

ELEONORA.

Hu, så kallt det blef! Det har kommit hat i huset! Så länge här fanns kärlek, kunde man fördraga allt, men nu, hu, så kallt!

BENJAMIN.

Hvarför frågar de efter tidningen?

ELEONORA.

Förstår du inte det? Det är där det skall stå . . .

BENJAMIN.

Hvad?

ELEONORA.

Alltsammans! Inbrottet, polisen och mera till . . .

FRU HEYST *(från höger).*

Har tidningen kommit?

ELEONORA.

Nej, mamma lilla!

FRU HEYST *(går ut till höger igen).*

Säg till mig först, när den kommer!

ELEONORA.

Tidningen, tidningen! — — — Ack, om tryckeriet hade gått sönder, om redaktören blifvit sjuk . . . nej, så får man inte säga! Vet du, jag var hos far i natt . . .

BENJAMIN.

I natt?

ELEONORA.

Ja, under sömnen . . . och så var jag i Amerika hos syster . . . hon hade i förgår sålt för trettio dollars och då har hon förtjänat fem.

BENJAMIN.

Är det mycket eller litet, det?

ELEONORA.

Det är ganska mycket!

BENJAMIN *(slugt)*.

Mötte du någon bekant, när du var på torget?

ELEONORA.

Hvarför frågar du det? Du skall inte vara slug med mig, Benjamin; du vill veta mina hemligheter, men det får du inte.

BENJAMIN.

Och du tror, att du får veta mina på det sättet!

ELEONORA.

Hör du det sjunger i telefontrådarne. Alltså, nu har tidningen kommit ut; och nu telefonera människorna! »Har ni läst?» »Ja, jag har läst!» »Är det inte rysligt?»

BENJAMIN.

Hvad är rysligt?

ELEONORA.

Allt! Hela lifvet är rysligt! Men vi måste vara nöjda ändock! . . . Tänk på Elis och Kristina; de tycka om hvarandra, och de hata hvarandra likafullt, så att termometern sjunker, när de gå igenom rummet! Hon var på konserten i går och i dag tala de icke vid hvarandra . . . hvarför, hvarför?

BENJAMIN.

För din bror är svartsjuk!

ELEONORA.

Nämn icke det ordet! Hvad vet du för öfrigt om det, annat än att det är en sjukdom och följaktligen ett straff. Man skall icke röra vid det onda, ty då får man det öfver sig! Se bara på Elis; har du inte märkt, hur förändrad han är, se'n han började läsa i de där papperen . . .

BENJAMIN.

I rättegången?

ELEONORA.

Ja! Är det inte, som om all ondskan där hade trängt in i hans själ och nu lyste ut genom hans anlete och blickar . . . Detta känner Kristina på sig och för att icke få hans onda öfver på sig, gör hon sig ett harnesk af is! Ack, de papperen där; om jag fick bränna upp dem! Det strålar elakhet och falskhet och hämd ut ur dem. Därför, mitt barn, skall du hålla det onda och det orena ifrån dig, både från dina läppar och ditt hjärta!

BENJAMIN.

Hvad du lägger märke till allting också!

ELEONORA.

Vet du hvad som förestår mig, i händelse Elis och de andra få reda på, att det är jag, som köpt påskliljan på det ovanliga sättet?

BENJAMIN.

Hvad vill de göra dig?

ELEONORA.

Jag blir skickad tillbaka . . . dit, hvarifrån jag kommit, där solen icke lyser, där väggarne äro hvita och nakna som i ett badrum, där endast höres gråt och klagan, där jag sutit bort ett år af mitt lif!

BENJAMIN.

Hvart menar du?

ELEONORA.

Där man plågas, svårare än i fängelset, där de osaliga bo, där oron är hemma, där förtvifflan vakar natt och dag och därifrån ingen återvänder.

BENJAMIN.

Svårare än fängelset, hvar menar du?

ELEONORA.

I fängelset är man dömd, men därborta är man fördömd! I fängelset är man ransakad och

hörd, där borta är man ohörd! . . . Stackars påskliljan, som är skulden; jag ville så väl och gjorde så illa!

BENJAMIN.

Men hvarför går du icke till blomsterhandlaren och säger: »så var det»? Du är alldeles som ett lamm, när det skall slaktas.

ELEONORA.

När det vet, att det skall slaktas, så klagar det icke och söker icke fly. Hvad kan det annat göra!

ELIS
(in från höger med ett bref i handen).

Har inte tidningen kommit ännu?

ELEONORA.

Nej, min bror!

ELIS
(vänder sig om, talar utåt köket).

Lina skall gå och köpa en tidning! . . .

FRU HEYST *(in från höger).*

(Eleonora och Benjamin förskräckta.)

ELIS *(till Eleonora och Benjamin)*.

Gå ut, barn, ett ögonblick, är ni snälla!

(Eleonora och Benjamin ut till vänster.)

FRU HEYST.

Du har fått ett bref?

ELIS.

Ja!

FRU HEYST.

Från anstalten?

ELIS.

Ja!

FRU HEYST.

Hvad vill de?

ELIS.

De återfordra Eleonora.

FRU HEYST.

Det får de icke! Det är mitt barn!

ELIS.

Min syster!

FRU HEYST.

Hvad menar du då?

ELIS.

Jag vet inte! Jag kan inte tänka mer!

FRU HEYST.

Men det kan jag!... Eleonora, sorgebarnet, har kommit med glädje, icke denna världens, dock; hennes oro har förvandlats i frid som hon delar med sig! Klok eller icke! För mig är hon vis, ty hon förstår att bära lifvets börda bättre än jag, än vi. För öfrigt, Elis, är jag klok, var jag klok, då jag trodde min make oskyldig? Jag visste ju, han var öfverbevisad med materiela, påtagliga bevis och att han själf erkänt!... Och du, Elis, är du vid ditt förnuft, då du icke ser, att Kristina älskar dig! Då du tror, att hon hatar dig?

ELIS.

Det är ett märkvärdigt sätt att älska!

FRU HEYST.

Nej! Din köld förfryser henne invändigt, och det är du som hatar. Men du har orätt, och därför får du lida!

ELIS.

Hur kan jag ha orätt? Gick hon icke med min trolöse vän i går afton?

FRU HEYST.

Jo, det gjorde hon, och med din vetskap. Men hvarför hon gick? Ja, det borde du kunna ana!

ELIS.

Nej, det kan jag icke!

FRU HEYST.

Väl! Så må du ha det, som du har det!

(Köksdörren öppnas, en hand räcker in en tidning, som fru Heyst mottager och lämnar åt Elis.)

ELIS.

Detta var den enda verkliga olyckan! Med henne kunde jag bära de andra! Men nu röcks sista stödet, och nu faller jag!

FRU HEYST.

Fall, men fall rätt, så kan du resa dig sedan!... Hvad står det för nytt i tidningen?

ELIS.

Jag vet inte; jag är rädd för tidningen i dag!

FRU HEYST.

Gif mig, skall jag läsa den!

ELIS.

Nej! vänta ett ögonblick!...

FRU HEYST.

Hvad fruktar du, hvad motser du...

ELIS.

Det allra värsta!

FRU HEYST.

Det har redan varit före så många gånger... Och du, barn, om du kände mitt lif... om du varit med, då jag såg din far gå steg för steg i fördärfvet, utan att jag fick varna de många, som han bragte i olyckan. När han föll kände jag mig medbrottslig, ty jag var medveten om brottet, och hade icke domaren varit en förståndig man, som insett min svåra ställning som maka, hade jag varit straffad jag med!

ELIS.

Hvad föll han på, vår far, jag har aldrig fattat det?

FRU HEYST.

På öfvermod, som vi alla!

ELIS.

Hvarför skola vi oskyldiga lida för hans fel?

FRU HEYST.

Var tyst!... *(Paus, hvarunder hon tager tidningen och läser.)*

ELIS

(stående först orolig, sedan går han fram och åter).

FRU HEYST.

Hvad är detta?... Sa jag inte, att det var en gul tulpan bland annat, som stulits i blomsterhandeln?

ELIS.

Jo, det minns jag bestämdt!

FRU HEYST.

Men här står... en påsklilja!

ELIS *(förskräckt).*

Står det så?

FRU HEYST *(sjunker ner i en stol).*

Det är Eleonora! O Gud! min Gud!

ELIS.

Det var icke slut, alltså!

FRU HEYST.

Fängelset eller anstalten!

ELIS.

Det är omöjligt, att hon gjort det! Omöjligt!

FRU HEYST.

Och nu skall familjens namn ut igen och vanäras . . .

ELIS.

Misstänker man henne?

FRU HEYST.

Det står, att misstankarna gå i en viss riktning mot . . . det är ganska tydligt hvart.

ELIS.

Jag skall tala vid henne!

FRU HEYST *(reser sig)*.

Tala vackert! Ty jag kan icke mer!... Hon är förlorad... återfunnen och förlorad.... Tala vid henne! *(ut till höger)*.

ELIS.

Åh! *(går till vänster dörr)*. Eleonora, mitt barn! Kom får jag tala vid dig!

ELEONORA *(ut; har håret upplöst)*.

Jag höll på att lägga upp mitt hår!

ELIS.

Låt det vara!... Säg, min lilla syster, hvar har du fått den blomman?

ELEONORA.

Jag har tagit den...

ELIS.

Åh Gud!

ELEONORA

(med nedböjdt hufvud, förkrossad, med armarne i kors öfver bröstet).

Men jag lade pengarne bredvid...

ELIS.

Alltså betalat den?

ELEONORA.

Ja, och nej! Det är alltid så förargligt... men jag har inte gjort något ondt... jag ville bara väl... tror du mig?

ELIS.

Jag tror dig, syster; men tidningen vet icke, att du är utan skuld!

ELEONORA.

Kära, så måste jag lida det också... *(Hon böjer hufvudet, så att håret hänger ned framöfver).* Hvad vill man nu göra med mig? Så må man det!

BENJAMIN
(in från vänster, utom sig).

Nej, ni får icke röra henne, för hon har intet ondt gjort. Jag vet det, för det var jag, jag, jag *(gråter)* som gjorde det!

ELEONORA.

Tro icke, hvad han säger... det var jag!

ELIS.

Hvad skall jag tro; hvem skall jag tro?

BENJAMIN.

Mig! mig!

ELEONORA.

Mig! mig!

BENJAMIN.

Låt mig gå till polisen . . .

ELIS.

Tyst, tyst . . . .

BENJAMIN.

Nej, jag vill gå, jag vill gå . . .

ELIS.

Tyst, barn! Mamma kommer!

FRU HEYST

(in, häftigt upprörd, tar Eleonora i sin famn och kysser henne).

Barn, barn, mitt älskade barn! Du är hos mig och du stannar hos mig!

ELEONORA.

Du kysser mig, mor? Det har du icke gjort på många år. Hvarför nu först?

FRU HEYST.

Därför att nu . . . därför, att blomsterhandlarn

är därute och ber om förlåtelse, för att han gjort så mycket förargelse... den förlorade penningen är återfunnen och ditt namn...

ELEONORA

(springer i famn på Elis och kysser honom; därpå tar hon Benjamin om halsen och kysser honom ofvanpå hufvet).

Du goda barn, som ville lida för mig! Hur kunde du vilja det?

BENJAMIN *(blyg, barnsligt).*

Därför, att jag tycker så mycket om dig, Eleonora!

FRU HEYST.

Tag nu på er barn och gå ut i trädgårn. Det klarnar!

ELEONORA.

Åh, det klarnar! Kom Benjamin. *(Tar hans hand; de gå hand i hand till vänster.)*

ELIS.

Få vi kasta riset på elden snart?

FRU HEYST.

Inte än! Det är litet kvar!

ELIS.

Det är Lindkvist?

FRU HEYST.

Han står därute! Men han är mycket besynnerlig och oförklarligt blid; skada bara, han är så mångordig och talar så mycket om sig själf.

ELIS.

Nu, sedan jag sett en solstråle, fruktar jag icke möta jätten. Må han komma!

FRU HEYST.

Men reta honom icke ... Försynen har lagt vårt öde i hans hand och de saktmodige ... ja, du vet, hvart de öfvermodiga gå!

ELIS.

Jag vet! ... Hör! de galoscherna: vargar, varg, varg, vitsch! Ämnar han gå in med dem. Hvarför icke? Det är hans mattor och möbler ...

FRU HEYST.

Elis! tänk på oss alla! *(Går till höger.)*

ELIS.

Det gör jag, mor!

LINDKVIST

(in från höger. Det är en äldre allvarlig man med ett hemskt utseende. Han har grått hår med tupé och husartinningar. Stora svarta buskiga ögonbryn. Små kortskurna svarta polisonger. Glasögon med svarta hornbågar, cirkelrunda. Stora karneolsberlocker på urkedjan; spanskt rör i handen. Svartklädd med pälsen på; Cylinder i handen; skaftstöflar med lädergaloscher, som knarra. När han inträder, fixerar han Elis nyfiket och blir hela tiden stående).

Lindkvist är mitt namn!

ELIS *(i försvarstillstånd)*.

Kandidat Heyst mitt!... Var god tag plats.

LINDKVIST

(sätter sig på stolen till höger om sybordet och ser stint på Elis).

(Paus.)

ELIS.

Hvarmed kan jag tjäna?

LINDKVIST *(högtidligt)*.

Hm! — Jag hade den äran i går afton redan tillkännage mitt ämnade besök; men vid närmare eftertanke fann jag opassande att på en helgdag upptaga samtal i affärer.

ELIS.

Vi äro mycket tacksamma...

LINDKVIST *(skarpt)*.

Vi äro icke tacksamma! Ja! *(paus)* Emellertid; i förgår var jag på ett tillfälligt besök hos landshöfdingen... *(pauserar, och ser efter hvad intryck ordet gör på Elis)* känner ni landshöfdingen?

ELIS *(vårdslöst)*.

Jag har icke den äran!

LINDKVIST.

Då ska ni få den äran!... Där talade vi om er far!

ELIS.

Det kan jag tro!

LINDKVIST
(tar upp ett papper och lägger på bordet).

Och där fick jag detta papper!

ELIS.

Det har jag väntat länge! Men innan vi gå vidare, skall jag be få fråga en sak!

LINDKVIST *(kort)*.

Var så god!

ELIS.

Hvarför lämnar ni icke detta papper i exe-

kutorernas händer, så sluppe vi åtminstone denna pinsamma och långsamma afrättning?

LINDKVIST.

Jaså, unge man!

ELIS.

Ung eller icke, så begär jag ingen nåd, endast rättvisa!

LINDKVIST.

Jaså! Ingen nåd, ingen nåd! — Se på det här papperet, som jag lagt på bordskanten, här! Nu stoppar jag in det igen!... Alltså rättvisa! Bara rättvisa! Hör nu, gamle vän; det var en gång, jag blef beröfvad, på ett obehagligt sätt beröfvad mina pengar! När jag då beskedligt skref till er och frågade, hur långt uppskof ni behöfde, så svarade ni ohöfligt! Och behandlade mig, som jag vore en ockrare, den där ville plundra änkor och faderlösa, ehuruväl jag var den utplundrade, och ni tillhörde röfvarpartiet. Men, enär jag var förståndigare, så nöjde jag mig med att besvara ert ohöfliga tillmäle med ett höfligt, men skarpt! Ni känner mitt blåa papper, hva? Jag kan sätta stämplar på't när jag vill, men jag vill inte alltid! *(Tittar sig omkring i rummet.)*

ELIS.

Var så god, möblerna äro till er disposition!

LINDKVIST.

Jag såg inte på möblerna! Jag såg efter, om er mor var här inne! Hon älskar förmodligen rättvisan lika högt som ni!

ELIS.

Jag hoppas det!

LINDKVIST.

Bra!... Vet ni, att om den af er så högt värderade rättvisan fått ha sin gång, så skulle er mor, såsom medveten om den brottsliga handlingen, ha blifvit drabbad af den mänskliga rättvisan!

ELIS.

Åhnej!

LINDKVIST.

Jo, och det är inte för sent än!

ELIS *(reser sig)*.

Min mor!

LINDKVIST
(tar upp ett annat men blått papper ach lägger på bordet).

Se, nu lägger jag det här papperet här på

kanten, och det är verkligen blått . . . dock ännu inga stämplar!

ELIS.

Herre Gud! min mor! Allt går igen!

LINDKVIST.

Ja, min unge älskare af rättvisan, allt går igen, allt! . . . sådant kan det vara! . . . Om jag nu skulle ställa denna fråga till mig själf: Du Anders Johan Lindkvist, född i fattigdom och uppdragen i försakelser och arbete, har du rätt att på din ålderdom beröfva dig och dina barn, märk dina barn, det understöd, som du med flit, omtanke och försakelser, märk försakelser, sparat öre för öre? Hvad skall du Anders Johan Lindkvist göra, om du vill vara rättvis? Du plundrade ingen, men om du tycker illa vara att du blef plundrad, så kan du icke bo i en stad mer, ty ingen vill hälsa på den obarmhärtige, som begärde igen sitt! Ser ni då, att det finns en barmhärtighet, som går emot rätten, och öfver den! . . . Det är nåden!

ELIS.

Ni har rätt, tag allt! Det tillhör!

LINDKVIST.

Jag har rätten, men jag vågar icke begagna den!

ELIS.

Jag skall tänka på era barn och icke klaga!

LINDKVIST *(stoppar in papperet).*

Bra! Då stopper vi in det blåa papperet igen!... Nu gå vi ett steg vidare!

ELIS.

Förlåt... ämnar man verkligen åtala min mor?

LINDKVIST.

Nu gå vi ett steg vidare, först!... Ni känner alltså icke landshöfdingen personligen?

ELIS.

Nej, och jag vill inte känna honom!

LINDKVIST
(tar fram det blå papperet igen och viftar med det).

Inte så, inte så!... Landshöfdingen, ser ni, var en ungdomsvän till er far, och han önskar lära känna er! Allt går igen, allt! Vill ni inte besöka honom?

ELIS.

Nej!

LINDKVIST.

Landshöfdingen...

ELIS.

Få vi tala om annat?

LINDKVIST.

Ni skall vara artig mot mig, ty jag är värnlös... emedan ni har opinionen med er och jag bara rättvisan. Hvad har ni mot landshöfdingen? Han tycker inte om cyklar och folkhögskolor, det hör till hans små egenheter. Vi behöfva inte precis respektera egenheterna, men vi gå förbi dem, gå förbi dem och hålla oss till hufvudsakerna, människor och människor emellan! Och i lifvets stora kriser måste vi ta hvarandra med fel och svagheter, svälja hvarann med hull och hår!... Gå till landshöfdingen!

ELIS.

Aldrig!

LINDKVIST.

Är ni en sådan man?

ELIS *(beslutsamt)*.

Ja, sådan!

LINDKVIST

(reser sig och börjar gå på golfvet med sina knarrande stöflar, viftande med det blå papperet).

Det var värre! Det var värre!... Nå, då

vill jag börja i en annan ända!... En hämdgirig person har ämnat föra talan mot er mor. Det kan ni hindra!

ELIS.

Hur?

LINDKVIST.

Gå till landshöfdingen!

ELIS.

Nej!

LINDKVIST
(går fram och fattar Elis i axlarne).

Då är ni den uslaste människa, jag i mitt lif har råkat!... Och nu går jag själf till er mor!

ELIS.

Gå icke!

LINDKVIST.

Vill ni gå till landshöfdingen då?

ELIS.

Ja!

LINDKVIST.

Säg om det en gång till, och högre!

ELIS.

Ja!

LINDKVIST.

Då är den saken klar! *(Lämnar det blåa papperet.)* Där är det papperet!

ELIS

(mottager papperet utan att läsa).

LINDKVIST.

Så ha vi numro två; som var numro ett!... Ska vi sätta oss!... *(De sätta sig som förut.)* Se, bara vi gå hvarann till mötes, så blir vägen hälften kortare!... Numro två!... Det är min fordran här på ert bo!... Ja, inga illusioner, ty jag hvarken kan eller vill skänka bort min familjs gemensamma egendom! Jag skall ha ut min fordran till sista öret.

ELIS.

Det förstår jag!

LINDKVIST *(skarpt).*

Jaså, det förstår ni?

ELIS.

Jag menade icke något sårande. .

LINDKVIST.

Nej, jag fattar det. *(Lyfter på glasögonen och fixerar Elis.)*... Vargen! Arga vargen! Spö, spö! och köttröda karneolen; jätten i Skinnarviksbergen, som inte äter barn, bara skrämmer dem! Jag ska skrämma er, jag, så att ni ska bli från vettet, ska ni. Hvarenda möbelpinnes värde ska ut... jag har förteckningen här i fickan, och fattas det en enda pinal, så kommer ni i cachotten, där hvarken sol eller Cassiopeja ska lysa! Jo, jag kan äta barn och änkor, när man retar mig, och opinionen? pah, den... jag flyttar till en annan stad, bara!

ELIS *(svarslös)*.

LINDKVIST.

Ni hade en vän, som hette Petrus, Petrus Holmblad. Han var språkkarl och er lärjunge i språk. Men ni ville göra honom till något slags profet... Nåväl, han var trolös; två gånger gol hanen, inte sant?

ELIS *(tiger)*.

LINDKVIST.

Mänskliga naturen är opålitlig liksom tingen och tankarne; Petrus var trolös, jag förnekar det ej, och försvarar honom ej. I den punkten!

Men människohjärtat är bottenlöst och där ligger guld och skarn om hvartannat! Petrus var er en trolös vän, men en vän likafullt!

ELIS.

En trolös . . .

LINDKVIST.

En trolös, väl, men en vän likafullt! Denna trolösa vän har er ovetande gjort er en stor väntjänst.

ELIS.

Äfven det!

LINDKVIST
(flyttar sig närmare inpå Elis).

Allt går igen, allt!

ELIS.

Allt ondt, ja! Och det goda lönas med ondt!

LINDKVIST.

Inte alltid; det goda går också igen! Tro mig!

ELIS.

Jag är väl tvungen, annars pinar ni lifvet ur mig!

LINDKVIST.

Inte lifvet, men högfärden och ondskan ska jag krama ur er!

ELIS.

Fortsätt!

LINDKVIST.

Petrus har gjort er en tjänst, sa jag!

ELIS.

Jag vill inte ta' några tjänster af den mannen!

LINDKVIST.

Är vi där igen, nu! . . . Hör nu på! Genom er vän Petrus' förmedling, förmåddes landshöfdingen lägga sig ut för er mor! Därför skall ni skrifva ett bref till Petrus och tacka honom! Lofva det.

ELIS.

Nej! Hvilken annan människa i världen men icke honom!

LINDKVIST *(rycker närmare).*

Jag skall väl krama er igen, då . . . Hör nu, ni har pengar innestående på banken!

ELIS.

Nå, hvad kommer det er vid? Jag står väl icke för min fars skulder?

LINDKVIST.

Inte det! Inte det! Var ni inte med och åt och drack, när mina barns pengar spenderades här i huset? Svara!

ELIS.

Jag kan inte neka till det!

LINDKVIST.

Och alldenstund möblerna icke räcka till skuldens betalande, så skrifver ni genast ut en check på resten — ni vet summan.

ELIS *(tillintetgjord)*.

Äfven detta?

LINDKVIST.

Äfven detta! Var så god och skrif!

ELIS

(reser sig; tar fram checkboken och skrifver vid skrifbordet).

LINDKVIST.

Ställ ut på er själf eller order!

ELIS.

Det räcker ändå inte!

LINDKVIST.

Då får ni gå ut och låna resten! Hvartenda öre skall ut!

ELIS

(räcker checken åt Lindkvist).

Se här, allt hvad jag äger! Det är min sommar och min brud; mer har jag icke att gifva!

LINDKVIST.

Då får ni gå och låna, sa jag!

ELIS.

Det kan jag inte!

LINDKVIST.

Då får ni söka borgen!

ELIS.

Det finns ingen, som vill gå i borgen för en Heyst!

LINDKVIST.

Jag skall nu som ultimatum förelägga er de två alternativen: Tacka Petrus, eller ut med hela summan!

ELIS.

Jag vill icke ha något att göra med Petrus.

LINDKVIST.

Då är ni den uslaste människa jag känner! Ni kan med en enkel höflighetsåtgärd rädda er mors bo och er trolofvades existens och ni gör det icke! Det måste finnas motiv som ni icke vill ut med! Hvarför hatar ni Petrus?

ELIS.

Döda mig, men tortera mig icke längre!

LINDKVIST.

Ni är svartsjuk på honom!

ELIS *(rycker på axlarne).*

LINDKVIST.

Det är så beskaffadt!... *(Reser sig och går på golfvet.)*

(Paus.)

LINDKVIST.

Har ni läst morgontidningen?

ELIS.

Ja, dess värre!

LINDKVIST.

Hela bladet?

ELIS.

Nej, inte hela!

LINDKVIST.

Jaså! . . . Sååʔ . . . Då vet ni inte att Petrus är förlofvadʔ

ELIS.

Det visste jag inte!

LINDKVIST.

Och icke med hvemʔ Gissa!

ELIS.

Hur . . .

LINDKVIST.

Han är förlofvad med fröken Alice, och det gjordes klart i går på en viss koncert, där er trolofvade biträdde som medlare!

ELIS.

Hvarför skulle det vara så hemligtʔ

LINDKVIST.

Har inte två unga människor rätt att ha sina hjärtans hemligheter för erʔ

ELIS.

Och för deras lycka skulle jag lida dessa kval?

LINDKVIST.

Ja! De, som lidit för att bereda er lycka!... Er mor, er far, er fästmö, er syster... Sitt ner, skall jag berätta er en historia, mycket kort:

ELIS *(sätter sig motvilligt).*

(Under förra och följande scen klarnar det utanför.)

LINDKVIST.

Det är ungefär fyrtio år sedan! Jag kom till hufvudstaden som yngling, ensam, okänd och utan bekantskaper, för att söka kondition. Jag ägde bara en riksdaler och det var en mörk kväll. Som jag icke kände något billigt hotell, så frågade jag förbigående; men ingen svarade. Då jag var på höjden af förtviflan, kom en man och frågade, hvarför jag gret! — jag gret nämligen. Jag sade honom min nöd! Då vände han om på sin väg, följde mig till ett hotell, och tröstade mig med vänliga ord. När jag gick in genom förstugan, slogs en glasdörr upp till en butik och träffade min armbåge, så att rutan gick sönder. Den oregerliga butikägaren anhöll mig och fordrade betalning, eller skulle

han kalla på polis. Tänk er min förtviflan, med en natt på gatan i sikte! — Den välvillige okände, som sett uppträdet, går emellan, gör sig besvär kalla till polis, och räddar mig!... Denne man — var er far!... Så går allting igen, äfven det goda. Och för er fars skull... har jag strukit min fordran!... Därför... tag emot detta papper, och behåll denna check! *(Reser sig.)* Som ni har svårt att säga tack, så går jag med det samma, i synnerhet som jag finner det pinsamt att tackas! *(Nalkas fonddörren.)* Gå i stället genast till er mor och befria henne från oron! *(Afvärjande gest till Elis som vill nalkas honom)* gå!

ELIS *(skyndar ut till höger).*

(Fonddörrarne öppnas. Eleonora och Benjamin komma in, lugna men allvarliga; stanna förskräckta när de få se Lindkvist.)

LINDKVIST.

Nå, pysslingar, stig på och var inte rädda.... Vet ni hvem jag är?... *(Med förställd röst.)* Jag är jätten i Skinnarviksbergen, som skrämmer barn! Muh! Muh!... Men jag är inte så farlig! — Kom hit, Eleonora! *(Tar hennes hufvud mellan sina händer och ser henne i ögonen.)* Du har din fars

goda ögon, och han var en god man — men svag! *(Kysser henne på pannan.)* Så där!

ELEONORA.

O, han talar godt om far! Kan någon mena godt om honom?

LINDKVIST.

Det kan jag! Fråga bror Elis!

ELEONORA.

Då kan ni inte vilja oss ondt!

LINDKVIST.

Nej, mitt älskade barn!

ELEONORA.

Nå, men hjälp oss då!

LINDKVIST.

Barn, jag kan inte hjälpa din far från sitt straff, icke Benjamin från latinskrifningen . . . men det andra är redan hulpet. Lifvet ger icke allt, och ingenting gratis. Därför ska du hjälpa mig, vill du det?

ELEONORA.

Hvad kan jag göra, jag arma?

LINDKVIST.

Hvad är det för dag i dag? Se efter!

ELEONORA

(tar ner datumvisaren från väggen).

Det är den sextonde!

LINDKVIST.

Väl! Innan den tjugonde skall du ha fått bror Elis att göra ett besök hos landshöfdingen och skrifva ett bref till Petrus.

ELEONORA.

Ingenting annat?

LINDKVIST.

O, du barn! Men om han underlåter det, så kommer jätten och säger Muh!

ELEONORA.

Hvarför skall jätten komma och skrämma barnen?

LINDKVIST.

För att barnen skall bli snälla!

ELEONORA.

Det är sant! Jätten har rätt! *(Kysser Lindkvist på pälsärmen.)* Tack snälla jätten!

BENJAMIN.

Du ska säga herr Lindkvist, vet ja' ju!

ELEONORA.

Nej, det är så vanligt, det namnet...

LINDKVIST.

Ajö, med er, barn! Nu kan ni kasta riset på elden!

ELEONORA.

Nej, det ska sitta där, för barnen är så glömska.

LINDKVIST.

Hvad du känner barnen väl, lilla du! *(Går.)*

ELEONORA.

Vi få komma till landet, Benjamin! Om två månader! O, om de ville gå fort! *(Rifver lappar af datumvisaren och strör i solstrimman som faller in i rummet.)* Ser du hur dagarne gå! April! Maj! Juni! Och solen lyser på dem alla! Se!... Nu skall du tacka Gud, som hjälpte oss att få komma till landet!

BENJAMIN *(blygt)*.

Kan jag inte få säga det tyst?

ELEONORA.

Jo, du skall få säga det tyst! För nu är molnen borta, och då hörs det ditupp!

(Kristina har kommit in från vänster och stannat. Elis och fru Heyst från höger. Kristina och Elis gå med vänliga miner emot hvarandra, men ridån faller, innan de ha råkats.)

Historiska Skådespel

af August Strindberg

Folkunga=Sagan Pris 2 Kr.

Gustaf Vasa Pris Kr. 2.25

Erik XIV Pris 2 Kr.

Gustaf Adolf Pris 4 Kr.

Nytt af August Strindberg

Midsommar Pris Kr. 2.75

Ett allvarligt Lustspel